הגוזל עצים פרק תשיעי בבא קמא

מסורת הש"ס

אין כופין אם המוכר. לחזור ולכתוב שטר מכירה אחר לגוקח שהיה לו להתנות ולהודיעו כתוב שטרי בשם ריש גלותא שאם יצאו עסיקין ארלאה להם שהוא של ריש גלותא וכתוב לי שטר אחר בשמי שלא יבאו היום לו למחר יורשי לאם גולה לתובעה ממני: **ופנחיא בעלמא הוא דבעינא.** כלומר להלה נתכוונתי. פנחיא לשון מחק ומחיקו בהאשה [שלוש] ביבמות (דף קטו:) לפנחיא שבקיה גבי מצא כלי וכתוב עליו קו"ף קרבן מ"ם מעשר מי"ו תרומה: **עניינא.** תנאי: **דאמר להו לוקח לסהדי קמי מוכר חזו כו'.** ובהדי מוכר גופיה לא אתני: **אמינא שטרא אחרינא מכיסף כו'.** אני הייתי סוכר לי שטרא אחרינא לעדים בענינא דנכתוב לי שטרא אחרינא ריש גלותא: **וכנייס מרווחא דיכינא.** על מנת ליתן דמיהן שהן לוקחין לרב כהנא: **לא אשקול.** משוס רבית: **כמאן דבני מערבא.** בתמיה. כלומר דאמרינן מי הודיען לגוקחין שיקנו מעותיהן לרב כהנא לפיכך לא זכה בהן: **אטו.** מאי איכפת לן בהקנאתן וכי רב כהנא עתיד ליטול מעות היה ויטול רבית שנתן לו ד' ויטול ח' והלא פשמנו היה נוטל וכל מקום שהיה שם שלו היה ואלו שמכרוהו גזלוהו מיניה ומשלמים כל דמיו ביוקר כשעת הגזילה ובשעת הגזילה בבר הוקר: **אמנה הוא.** שנתן להם מעות באמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו דמים והתנו עמו בשער הזול ליתן לו כל השנה בשער זה לתנן (ב"מ דף עב:) יצא השער פוסקין אע"פ שאין זה יש לזה: **ורב.** דאסר ליה למשקל זוזי: **לטעמיה דא"ר.** בחיהו נשן (ב"מ פג.) עושין אמנה ליתן מעות על השער של זול של עכשיו: **בפירות.** לקבל פירות בשער היוקר: **ואין עושין אמנה בדמים.** כשבא בשער היוקר לקבל פירותיו אסור ליתן לו מוכר דמים של עכשיו דמיחזי כרבית דיהיב ליה תרתי סלעים ושקיל ארבע: **מתני' ונשבע לו.** על שקר והודה: **יוליכנו אחריו אפילו למדי.** לאין לו כפרה עד שיחזיר לנגזל עצמו דכתיב לאשר הוא לו וגו' (ויקרא ה) וגבי נשבע לשקר כתיב: **לא יפן לא לבנו.** של נגזל להוליכו לנגזל שאם יתנסיהו חייב להחזיר דלא הוי השבה עד דמטי לידיה כדאמרן: **נשלים כ"ד.** תקנתא הוא דעבוד רבנן מפני תקנת השבים שלא נחייב לזה להוליא מנה בהולאת הדרך: **ואם אם.** נגזל יחזיר גזלן ליורשיו דנגזל: **ולא נתן לו אם האומש.** או שמחל לו נגזל על הקרן לאחר שהודה לו ולא מחל לו על האומש או שמחל לו על זה ועל זה כו': **נתן לו אם הקרן.** לאחר שנשבע והודה ותחייב קרן ואומש נשבע לו שבועה שניה על האומש שנתנו לו והודה: הרי

[1]**כגון** דאורעינהו לדידיה ואורעינהו נמי לסהדי. תימה אם כן אמאי צריך לדמוק את ריש גלותא שיכתוב לו שטר יכתבו לו עדים כיון שיודעין שהוא קונה לעצמו וי"ל כגון דלא בעו עדים למיכתב ליה שטרא אחרינא. השתא ק"ל דאיירי דמשך נמי ופקדון בעלמא הוא דהוי גניבה: **כמאן** כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חטין בו'. כלומר ומשום הכי אי לאו דאודעיה לגוקח כי קמוכין דהאי כיתנא דכהנא לא קני להנהו מעות דאיתהו לאו אדעתא דהכי יהבו ליה מעותיו ואי שקיל כהנא מידי דמרווחייהו ה"ל כאילו מדידהו יהבו ליה ומחזי כרבית: **התם אמנה הוא.** פי' בקונטרס שנתן להם המעות באמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו המעות וקשה דאם כן היכי מסיק רב לטעמיה והא בבה"ג אפילו רבי יוחי מודה דאסור לקבל המעות מיון שלא היה לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו דהא דאמר ר' יוחי מה לי הן מה לי דמיהן היינו דוקא כשיש לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו ורב אפילו בבה"ג אוסר לקבל מעות אלא פירות דוקא דהא בפרק איהו נשך (ב"מ דף סב. ושם[2]) מייתי דרבי יוחי אבריתא דרבי אומעיא דהיה נושה בחבירו מנה והלך על גורנו ואמר לו תן לי מעות שאני רוצה ליקח בהן חטין אמר ליה חטין יש לי כו' עד וכולן יש לו מותר אין לו אסור וקאמר התם ש"מ איתא לר' יוחי דאמר מה לי הן מה לי דמיהן משמע דר' יוחי דוקא כי יש לו מותר ובבה"ג פליג רב ומיהו יש לישב פי' הקונטרס דהתם דוקא דאייתי בהלואה לא שרי רבי יוחי אלא כשיש לו פירות דוקא אבל זביני אמר התם דפוסקין על שער שבשוק אפילו אין לו והיינו אמנה בפירות ומה שפירש בקונטרס [התם] דרבי יוחי אמיר דמיהן שאין מעות ממש אלא דוקא פירות דומיא דהסיא דבריתא יין דמי חטים וכן יין דמי שמן שמן דמי יין דלא מחזי כרבית אבל מעות אסור אין נראה דהכא בשמעתין מוכחת דאפילו זחי מותר לקבל והלכה כרבי יוחי דמומכא התם:

הגוזל מחבירו שוה פרוטה ונשבע כו'. כגון שנשבע מעצמו דאין כ"ד משביעין אלא בטענת שתי כסף והודאה שוה פרוטה ואפילו [3]בשבועה עצמו מיחייב אומש כדאמרינן בשילהי פירקין ובמס' שבועות (דף לו:) תנן נמי שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים בפני כ"ד ושלא בפני כ"ד [מפני עצמו] אי"נ מייתי בטענו שתי כסף והודה לו שוה פרוטה[4]: **אבל** נותן לשליח ב"ד. פי' הקונטרס מפני תקנת השבים שלא נחייבנו להוליא מנה בהולאת הדרך משמע מתוך פירושו דנותנו לשליח כ"ד והוא שומרו בידו עד שיבא הנגזל ואין נראה חדא דליבא לא משמע הכי דאמאי נקט שליח כ"ד הא"ל אם יש כ"ד שם יתן לכ"ד ועוד דאמר בגמ' (דף קד.) שליח כ"ד פסיקא ליה מילתא ל"ש עשאו נגזל ל"ש עשאו גזלן להוליך לנגזל ועוד אמאי קאמר בגמ' דלא מיתוקמא מתני' כר' טרפון והא בפרק המפקיד (ב"מ דף לז: ושם) פריך אמילתא דר' טרפון ושקלי ליה כולהו ואזלי ומשני תני ויתיב וע"כ ביד בית דין קאמר כי הא דר' אלעזר בר לדוס דמסיק אליבא דר' טרפון ועוד בגמ' אמאי איצטריך לאתויי דרבי אלעזר ממתניתין ה"מ לאתויי דמתני' איירי לענין אחריות הדרך דמיפטר כשיתן לשליח כ"ד ויש לו כפרה מיד ואין צריך לו להמתין עד שיגיע ליד הנגזל כיון שקבלו שליח כ"ד אבל בתקנתא זו לא איירי מתניתין בלל: **ואם** מת יחזיר לבניו. נראה לאתא לאשמועינן דאפילו ליורשים יוליך למדי ח"נ אתא למימר דאין מילוק בין שהנגזל קיים בין שהוא מת לענין קרן אומש ואמר כי היכי דיש מילוק בנגזלן בין הוא לבניו דבניו אין משלמין אומש על גזל אביהם קמ"ל דלענין נגזל אין מילוק: מניח

עין משפט נר מצוה

קב א מיי' פ"ב מהלכות שלוחין ופקדון הלכה ה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קפד סעיף כ:
קג ב טוש"ע י"ד סי' קעה סעיף ו:
קד ג מיי' פ"ז מהלכות גזילה הלכה ט סמג עשין סג טוש"ע ח"מ סי' שמז סעיף ח:
קה ד ה מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף כ:
קו ו מיי' שם פ"ה הל"ח טוש"ע שם סעיף ד:
קז ז ח מיי' שם פ"ו הל' יא סמג שם טוש"ע שם סעיף כ:
קח ט י מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:

הגהות הב"ח

(ה) בפשנה אחריו אפילו לחני:

מוסף רש"י

ופנחיא בעלמא. לשון שימור, כאדם שחולה ממתנו באדם חטוב כדי שלא יגזלוהו הימנו (יבמות קטו:). עושין אמנה בפירות. נתמין מעות באמנה כשער של עכשיו שיולא בשוק על מנת לקבל פירות אפילו יוקרו חמין, ואין עושין אמנה בדמים. לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים לכשיוקרו, דכיון דחזי יהיב חזי שקיל מחזי כרביתא (ב"מ סב.). יוליכנו אחריו אפילו למדי. אם הודה שנשבע לשקר, דלא הוא ליה כפרה עד שיחזירנו ליתו ממש ולא לשלוחו, דכתיב (במדבר ה) ונתן לאשר אשם לו (ב"מ נה.). נתן לו את הקרן. לאחר שנשבע והודה ותחייב קרן ואומש, ונשבע לו על האומש. שחזר וכפר את האומש ואמר נתתיו לך ונשבע והודה (שם נד:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com